

VAISTAŽOLININKYSTĖS PLĖTRA LIETUVOJE: PROBLEMOS IR AKTUALIJOS

Rasa Balvočiūtė¹, Solveiga Skunčikienė¹, Jadvyga Balvočiūtė²

¹Šiaulių universitetas, ²Jadvygos Balvočiūtės ekologinis vaistažolių ūkis

Anotacija

Straipsnyje analizuojama vaistažolininkystės esama situacija ir plėtros tendencijos Lietuvoje. Atlikto tyrimo aktualumą atspindi tai, kad aptariamas vaistažolininkystės kaip ūkinės veiklos teisinis reglamentavimas, pateikiamos vaistinių augalų auginimo ir/ar rinkimo aktualijos, išskiriamos pagrindinės problemos. Analizė atlikta remiantis moksliniais tyrimais ir statistine informacija.

Pagrindiniai žodžiai: ekologiškas vaistažolių ūkis, vaistažolininkystė, laukinė augmenija.

Įvadas

Šiandieninė ūkio plėtros samprata yra susijusi su darnos idėja, kuomet akcentuojama žmogaus, visuomenės ir gamtos darna. Įvairių sričių mokslininkai domisi žmogaus ir gamtos sąveikomis, siekiant bioįvairovės išsaugojimu, kraštovaizdžio puoselėjimu, tuo pačiu užtikrinant sveiką ir prasmingą žmogaus gyvenimą (Žalioji knyga. Lietuvos kaimo ateitis, 2010). XX a. vyravusi ekonominio augimo koncepcija, kuriai būdingas kiekybinis, medžiaginis ūkio augimas šiuo metu vis mažiau yra patraukli: spartėjantys augimo tempai įvairiose veiklos srityse reikalavo ne tik intensyvių technologijų, kurios davė išpūdingų kiekybinių veiklos rezultatų, bet tuo pačiu pablogino ribotų gamtos išteklių kokybę. Ypač tai matyti žemės ūkyje, kur naudojamos įvairios cheminės priemonės, kurios leido pagaminti daug produkcijos, tačiau jos kokybė nuolat iššaukia mokslininkų ir praktikų diskusijas.

Kalbant apie plėtros galimybių paskirstymą tarp dabartinės ir ateities kartų reikia įvertinti tai, kad neišvengiamai kyla prieštaravimas dėl gamtos turtų išsaugojimo ir naudojimo (nesuderinamumas) tarp žmonių kartų teisingumo požiūriu. Juk daugelis tokių ekologiniu požiūriu kritinių veiksnių, kaip bioįvairovė ir gyvybę palaikančios sistemos, yra susiję su pasirinkimo vertės išsaugojimu ateities kartoms (Čiegis, Gavenauskas, 2005).

Anot O. Ragažinskienės (2005), reikia nuosekliai ištirti biologinę įvairovę ir numatyti galimus žmogaus veiklos padarinius jos funkcionavimui. Individui būtina suvokti jį supančioje aplinkoje vykstančius procesus ir jų tarpusavio sąveiką bei pasirinkti aplinkai palankų gyvenimo būdą. Vaistiniai augalai, kaip bio-

loginės įvairovės dalis, domina įvairių sričių specialistus – botanikus, farmacininkus, stomatologus, maisto ir kosmetikos pramonės atstovus. Vaistinės žaliavos poreikis kasmet didėja, tačiau galimybės ją paruošti vis mažėja, nes nyksta vaistinių augalų natūralios augimvietės. Galima teigti, kad dėl didelio vaistinių augalų poreikio ši veiklos sritis tapo verslu visame pasaulyje.

Šiame straipsnyje analizuojamos vaistažolininkystės, kaip ekologinės žemės ūkio veiklos, plėtros aktualijos ir problemos Lietuvoje.

Vaistažolininkystės, kaip ūkinės veiklos pagrindiniai aspektai ir teisinis reglamentavimas

Lietuvoje augančių ir auginamų vaistinių augalų gydomosiomis savybėmis šiandien neabejoja ne tik botanikai, farmakognostai¹, bet ir klasikinės medicinos bei farmakologijos atstovai. Vaistažolės naudojamos ne tik gydymo tikslams, bet ir kulinarijoje kaip prieskoniniai, kosmetikos, gėrimų pramonėje. Gamtininkai ir botanikai teigia, kad mūsų šalyje yra palankios agroklimatinės sąlygos, neužterštas dirvožemis, vanduo bei oras, turintys įtakos švariai ir saugiai produkcijai. Natūraliose augimvietėse arba plantacijose auga beveik 500 rūšių vaistažolių. Vaistažolininkystė dažnai minima kaip liaudies medicinos palikimas, kultūros, kulinarinio paveldo dalis. Šiuo metu daugiausiai vaistažolių auginama nedideliuose (iki 20 ha) ūkininkų ir šeimos ūkiuose, taip vystant netradicinį žemės ūkio verslą. Šis verslas padeda spręsti kaimo žmonių užimtumo problemas, sukuriant naujas darbo vietas ir plėtojant šimtmečius siekiančio žemės ūkio veiklos tradicijas.

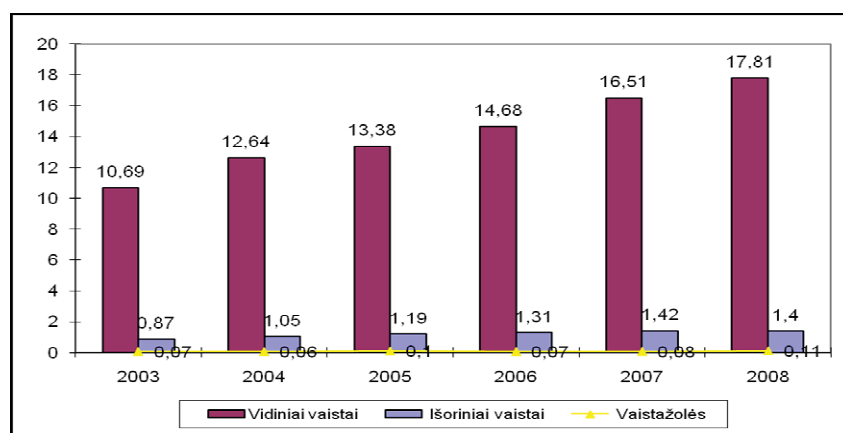
Vaistažolių auginimo, rinkimo, apdorojimo ir vartojimo tradicijos įvairiose šalyse yra skirtingos. Vaistažolės ir žoliniai preparatai Europos Sąjungos šalyse parduodami ne kaip vaistai, bet kaip maisto papildai, todėl ir jų gamybos reglamentavimas nėra toks griežtas. 2004 metais Europos Parlamento ir Europos Tarybos patvirtintoje direktyvoje Nr. 2004/24/EB nurodoma, kad vaistažolės ir žoliniai preparatai gali būti

¹ Farmakognozija (gr. *pharmakon* – vaistas + *gnosis* – žinojimas) farmacijos sritis, tirianti vaistines žaliavas, daugiausia augalinės kilmės (TŽŽ).

pateikiami į rinką tik išsigijus leidimą, kuri išduoda kiekvienos Europos šalies nacionalinės reguliavimo institucijos, įvertinusios šių produktų saugos lygį ir veiksmingumą². Atsižvelgiant į šią direktyvą, Pasaulio sveikatos organizacijos ir Geros gamybos praktikos reikalavimus (GACP, 2006), vaistinių ir aromatiinių augalų žaliavos ir jų produktų kokybė turi atitikti saugumo, efektyvumo bei stabilumo rodiklius. Kadangi nėra vieningo vaistažolininkystę Europos Sąjungoje reglamentuojančio dokumento, taigi galima sakyti, kad kiekviena šalis turi skirtingas šias funkcijas atliekančias institucijas.

Žolinių vaistų saugumas gali būti įvertintas remiantis turima moksline literatūra (remiantis duomenis iš klinikinių tyrimų, pranešimais apie konkrečius varto-

jimo atvejus ar atliekant ikiklinikinius tyrimus). Kai duomenų apie saugumą nepakanka, jis yra „perkeliamas“ vartotojams, t. y. jų pačių apsisprendimui vartoti vaistažoles ar rinktis cheminius preparatus. Šiuos vaistus gaminančio kompanijos visame pasaulyje skiria didžiules lėšas ne tik naujų vaistų kūrimui, klinikiniams tyrimams siekiant įrodyti jų efektyvumą ir veiksmingumą, bet ir reklamai. Nors medikamentų gamintojai pripažįsta, kad greitą poveikį žmogaus organizmui darantys vaistai dažnai turi ir šalutinį poveikį, tačiau retai siūloma grįžti prie natūralių gydymo metodų naudojant vaistažoles. Geriausiai vartotojų požiūri į vaistažolių vartojimą parodo vidutinės vaistų ir vaistažolių vartojimo išlaidos, skiriamos vienam namų ūkio nariui per mėnesį (1 pav.).

1 pav. Vidutinės vaistų ir vaistažolių vartojimo išlaidos vienam namų ūkio nariui Lietuvoje per mėnesį ²2003–2008 m.³

Lietuvoje nėra institucijos, kuri reglamentuotų ar kitaip užtikrintų vaistinių augalų auginimo, rinkimo ir perdirbimo kontrolę. Ekologiškų augalų sertifikavimą atlieka VšĮ „Ekoagros“. Nuo 2000 m. veikiančioje įmonėje ūkiai laisvanoriškai gali sertifikuoti gaminaimą (auginamą, surenkamą, apdirbamą) produkciją, kuri atitinka ekologinės gamybos sistemos reikalavimus. Ekologinio ūkininkavimo norminis dokumentas yra Ekologinio žemės ūkio taisyklės ir ES Tarybos reglamentai (EB) - Nr. 834/2007 ir Nr. 889/2008. Minėti dokumentai nusako ekologiškų produktų gamybos, perdirbimo, gabenimo, saugojimo, realizavimo reikalavimus. Taigi, toks sertifikavimas užtikrina vaistažolių kaip ekologiškos produkcijos kokybę, saugumo reikalavimus, tačiau veikliųjų medžiagų kiekio, farmakologinio veiksmingumo ir efektyvumo vertinimas šioje įstaigoje nėra atliekamas. Kiekviena vaistinė žaliava turėtų būti standartizuojama pagal jos mikroskopines ir makroskopines savybes nustatant

² VšĮ Ekoagros „Ekologinio žemės ūkio sertifikavimas“. Prieiga per internetą <http://www.ekoagros.lt/?q=lt/node/4>. [žiūrėta 2010 06 01].

³ Statistikos departamentas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės. Prieiga per internetą: <http://db1.stat.gov.lt/statbank/SelectVarVal/saveselections.asp> [žiūrėta 2010 06 01].

biologiškai veikliųjų medžiagų kiekį ir kokybę. Nesant vieningo standarto vaistažolių augintojai, rinkėjai ir perdirbėjai turi galimybę pasitvirtinti savo ūkio ar įmonės standartą, remdamiesi turimomis žiniomis ar pasitelkdami farmakologijos, botanikos ir kitų sričių konsultantus.

Vaistažolininkystės verslas Lietuvoje

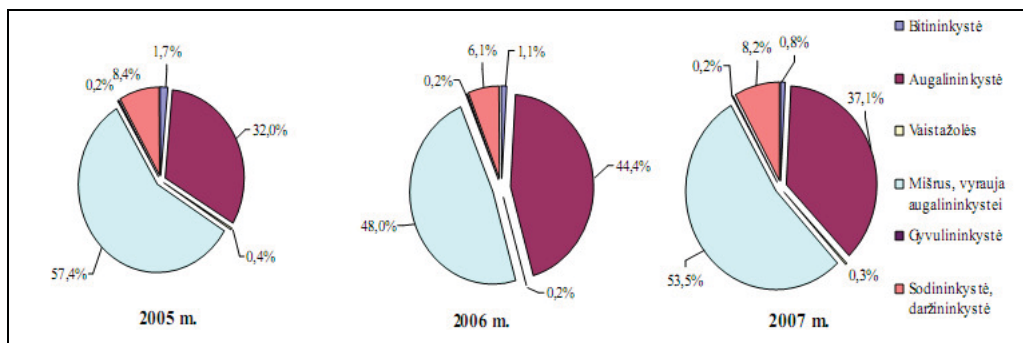
Per pastaruosius 20 metų vaistažolių verslas labai išaugo visoje Europoje. Didžiausią vaistažolių ir iš jų pagamintų vaistinių preparatų rinkos dalį užima Vokietija, Prancūzija ir Italija. Pastaraisiais metais ypač pradėjo augti mažesnės rinkos – Ispanijos ir Lenkijos (Radušienė, Janulis, 2004).

Dėmesys vaistažolininkystei dar labiau sustiprėjo vis labiau populiarėjant ekologiniam žemės ūkiui, ekologiškų produktų gamybai ir vartojimui. Lietuvos kaip ir Europos Sąjungos bendroji žemės ūkio politika orientuojama į ekologinį ūkininkavimą, kuris duoda tiek aplinkosauginę, tiek socialinę ir ekonominę naudą. Susidomėjimą ekologiniu ūkininkavimu sąlygoja ne tik vartotojų domėjimasis maisto produktų saugumu, bet ir žmonių susirūpinimas aplinkos kokybe, stabilia ir subalansuota tolesne ūkio plėtra. ES ir

nacionalinės paramos priemonių taikymas ekologinės gamybos ūkiams skatina šį gamybos būdą Lietuvoje⁴.

VšĮ sertifikavimo įstaigos „Ekoagros“ duomenimis, 2009-12-31 buvo sertifikuoti 2679 ekologinės gamybos ūkiai, iš kurių 59 ekologiškus produktus perdirbantys ūkio subjektai, kurie užsiėmė vaistinių augalų, pieno, mėsos, grūdų perdirbimu, pašarų gamyba bei ekologiškų produktų transportavimo bei prekybos veiklomis; 20 laukinės augalijos rinkėjų sertifikuotuose plotuose renka ir į rinką teikia daugiau kaip 400

pavadinimų laukinių augalų produktus. Anot D. Kšivickienės (2004), nors vaistažolių ir prieskonių auginimo verslui palankios klimato, dirvožemio sąlygos (vaistažolės puikiai auga ir nenašiose žemėse), vaistinių ir prieskoninių augalų auginimu užsiimančių ūkininkų skaičius yra labai mažas. 2 pav. pateiktas sertifikuotų ekologinės gamybos ūkių skaičius Lietuvoje 2005–2007 m. rodo, kad vaistažolių ūkiai sudarė tik apie 0,4 proc. visų sertifikuotų ekologinės gamybos ūkių.

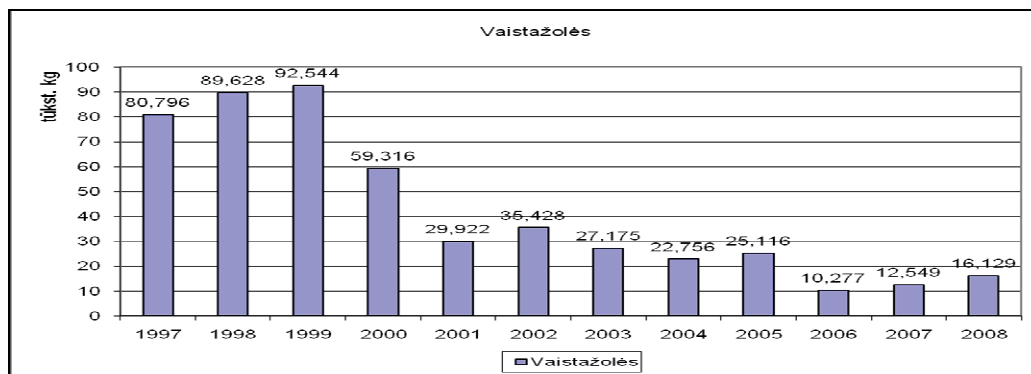
2 pav. Sertifikuotų ekologinės gamybos ūkių specializacija Lietuvoje 2005–2007 m.⁵

Ekologiškų produktų perdirbimą paskatino ir tai, kad ES rinkoje pakankamai nesunku gauti tų ekologiškų ingredientų, kurių Lietuvoje yra nepagaminama. Pastaruoju metu juntamas vis didesnis didmenininkų susidomėjimas ekologiškų produktų platinimu, kadangi atsiranda vis daugiau įmonių, kurioms reikalingos atitinkamos žaliavos (pvz., Lenkijoje, kur vaistažolių augintojai yra dotuojami, čiobrelių kaina 15 Lt už kg, o lietuviškų – 40 Lt už kg, todėl gamybininkai šiuo metu renkasi importuotą žaliavą). Dėl didelio kainų skirtumo Lietuvos vaistažolių žaliavos importas reikšmingai viršija eksportą.

Pagrindiniai vaistinės žaliavos tiekėjai: Lenkija, Turkija, Egiptas, Ukraina, Kinija, Vokietija. Eksportas sudaro mažą vaistažolių verslo dalį ir yra orientuotas į buvusias sovietines šalis: Rusiją, Baltarusiją, Latviją, Estiją, Kazachstaną, Gruziją (Radušienė, Janulis, 2004).

Didėjantis vaistažolių importas rodo vietinės vaistinės žaliavos trūkumą ir vaistažolininkystės, kaip netradicinės žemės ūkio šakos, perspektyvas; ekologinės žaliavos paklausa kitose Europos šalyse yra didesnė nei šiuo metu Lietuvoje (Radušienė, 2005).

Vaistažolių auginimu ir/arba rinkimu užsiimančių ūkių šalyje kasmet daugėja, tačiau vaistažolių surinkimas natūraliose augimvietėse mažėja (3 pav.).

3 pav. Vaistažolių surinkimas Lietuvoje 1997 – 2008 (tūkst. kg)⁶

⁴ VšĮ Ekoagros „Ekologinis ūkininkavimas“. Prieiga per internetą: <<http://www.ekoagros.lt/?q=lt/node/71>> [žiūrėta 2010 06 04]

⁵ Parengta straipsnio autorių pagal VšĮ Ekoagros duomenis.

⁶ Statistikos departamentas prie Lietuvos Respublikos vyriausybės. Prieiga per internetą: <<http://db1.stat.gov.lt/statbank/SelectVarVal/>>

Kai kurie autoriai nurodo, kad „...didėjantis vaistažolių importas rodo vietinės vaistinės žaliavos trūkumą“ (Radušienė, 2006), tačiau paskutiniųjų metų tendencijos vaistažolių rinkoje parodė, kad stambieji vaistažolių žaliavos perdirbėjai vis dažniau renkasi užsienio šalių (Lenkijos, Ukrainos ir kt.) didmeninius tiekėjus. Tokį pasirinkimą lemia kainų skirtumai – pav. Lenkijoje vaistažolių eksportas remiamas net iki 100 proc., todėl šios šalies tiekėjų parduodama žaliava gali būti net kelis kartus pigesnė, nei Lietuvos tiekėjų. Kitos priežastys – intensyvus cheminių priemonių poveikis laukinei ir auginamai augmenijai (pvz. laukinės vaistinių augalų augimvietės esančios šalia rapsų pasėlių yra paveikiamos įvairių cheminių priemonių ir pan.); dėl intensyvaus populiariausių vaistinių augalų eksploatavimo nualinamos jų augimvietės, o jų atsinaujinimui būtinos tam tikros sąlygos (oro, dirvožemio, tinkamos augalų kaiminystės ir pan.).

Sertifikuoti ekologiniai ūkiai, kuriuose auginamos vaistažolės yra palyginti nedideli ir mišrūs (specializuotų ekologinių vaistažolininkystės ūkių Lietuvoje yra vos keletas), todėl jie negali skirti pakankamai dėmesio augalų atrankai, selekcijai ir kitiems darbams, susijusiems su brangiais moksliniais tyrimais. Taip pat būtina pažymėti, kad valstybės ir ES teikiamos paramos sąlygos nėra palankios smulkiems ūkiams, kurių veikla yra stipriai diferencijuota; kadangi vaistažolių auginimas ir/ar rinkimas dažniausiai sudaro iki 20 proc. visos ūkio veiklos apimties, todėl praktiškai nėra galimybės skirti reikiamą kiekį finansinių išteklių paramos įsisavinimui; teikiama parama yra išskaidyta pagal atskiras Lietuvos kaimo plėtros 2007–2013 m. programos priemones, nėra skiriama parama specializuotiems vaistažolininkystės ūkiams.

Remiantis atlikta Lietuvos mokslininkų tyrimų rezultatų bei statistinių duomenų analize, galima išskirti tokias *esmines vaistažolininkystės problemas*:

- Nėra bendros vaistažolininkystės mokslinės koncepcijos ir įstatyminės bazės, organizacijos, kuri koordinuotų šios srities veiklą Lietuvoje.
- Nepakankamas dėmesys moksliniams tyrimams fitologijos ir vaistinių augalų auginimo, apdorojimo bei jų mišinių gamybos technologijų srityse; klinikiniai tyrimai, kurie padėtų nustatyti vaistinių augalų poveikį gydant įvairias ligas, praktiškai nėra atliekami.
- Švietimo, mokymo renginių ir literatūros apie augalų vaistines savybes, jų rinkimą ir paruošimą vartojimui stoka; Lietuvos švietimo ir mokymo institucijos nerengia specialistų, kurie turėtų pakankamai plačias agronomines, botanikos, farmacijos, aplinkosaugines ir kitas žinias, reikalingas dirbant šiame žemės ūkio sektoriuje.

- Viena iš didžiausių kliūčių Lietuvoje plėsti vaistažolių auginimą – adaptuotos pirminės dauginamosios medžiagos trūkumas. Dauginamosios medžiagos trūkumas gali būti likviduotas, įkuriant elitinės sėklos bei vegetatyvinės dauginamosios medžiagos pradinio dauginimo centrus, kuriuose kruopščiai būtų atrenkamos rūšys, veislės, formos pagal jų biologines ypatybes, žaliavos kokybę, produktyvumą bei kitas ūkiškai svarbias savybes, užkertant kelią menkavertės dauginamosios medžiagos plitimui⁷.
- Vaistažolių augintojai mažuose plotuose, turėtų kooperuotis; taip galėtų lengviau išspręsti pasėlių priežiūros, derliaus nuėmimo mechanizacijos bei džiovyklų įrengimo problemas. Tokiu būdu, augintojai būtų pajėgūs tiekti perdirbėjams pakankamai dideles vietinių vaistažolių partijas⁸.
- Pateikiami statistiniai duomenys apie vaistažolių auginimo, rinkimo ir jos žaliavos paruošimo ūkiuose veiklos rezultatus nėra atskirti nuo prieskoninių ir kitų aromatinių augalų analogiškos statistinės informacijos, todėl sudėtinga vertinti ir nuolat sekti vaistažolininkystės sektoriaus pokyčius atspindinčius rodiklius.
- Akivaizdus vaistinių augalų resursų nustatymo dalyvaujant botanikos ir aplinkosaugos specialistams poreikis. Tai ypač svarbu siekiant apsaugoti retų, nykstančių augalų augimvietes nuo ekstensyvaus eksploatavimo.
- ES parama nėra orientuota į šios perspektyvos veiklos palaikymą ir skatinimą, siekiant padidinti jos konkurencingumą tiek vidaus, tiek ir užsienio rinkose. Būtina remti ne tik vietinės vaistažolių žaliavos rinkėjus, augintojus ir paruošėjus, bet ir perdirbėjus, augalų tyrėjus ir naujų vaistinių preparatų kūrėjus tam, kad pateikti kokybiškas vaistažoles vartojimui ir vaistinių preparatų gamybai, tuo pat metu išsaugant kultūrinį paveldą ir užtikrinant gamtos apsaugą. Taip pat svarbu propaguoti, viešinti naujausius farmakognozijos mokslo pasiekimus, šviesti gyventojus sveikos gyvenmenos bei aplinkosaugos klausimais.

Išvados

Vaistažolininkystė, kaip daugelyje Europos šalių laikoma perspektyvia ir pelninga ūkinė veikla, šiuo

⁷ Radušienė, J. (2005). Vaistažolių auginimo perspektyvų ekologiniuose ūkiuose ir mažiau palankiose ūkininkauti vietovėse tyrimai. Prieiga per internetą: <<http://www.zum.lt/min/failai/SANTRAUKU-LEIDINYS.pdf>> [žiūrėta 2010 06 04].

⁸ Ten pat.

metu Lietuvoje patiria nemažai sunkumų, susijusių su veiklos teisiniu reglamentavimu, valstybės ir ES paramos pritraukimu, mokslinių tyrimų, pagrindžiančių vaistinių augalų veiksmingumą, stoka bei nepakankama ūkių specializacija bei kooperacija.

Dėl kainodaros netobulumo ir didelių gamybos sąnaudų vaistinė žaliava nėra konkurencinga tiek vidaus, tiek užsienio rinkose. Ūkiai, siekdami išlikti, yra priversti mažinti auginamų vaistažolių plotus, neprisideda prie biologinės įvairovės palaikymo ir skatinimo, riboja kaimo socialinių-ekonominių problemų sprendimą.

Kryptinga valstybės parama vaistažolininkystės sektoriui galėtų paspartinti ekologiškų sertifikuotų vaistažolių ūkių plėtrą, taip išsaugant kultūrinį paveldą, užtikrinant žemės ūkio veiklą įvairinimą ir gamtos apsaugą.

Literatūra

1. Čiegis, R., Gavenauskas, A. (2005). Darnaus vystymosi valdymas: etiniai aspektai. *Tiltai*, Nr. 4, p. 31–38.
2. Guideline on good agricultural and collection practice (GACP) for starting materials of herbal origin (2006). Prieiga per internetą <http://www.ema.europa.eu/pdfs/human/hmpc/24681605en.pdf>. [žiūrėta 2010 m. gegužės 20 d.].
3. Kšivickienė, D. (2004). Vaistažolių ir prieskonių rinka Europos Sąjungoje. *Rinkotyra*, Nr. 5(26), p. 72–78.
4. Radušienė, J., Janulis, V. (2004). Vaistinių ir aromatinių augalų įvairovės tyrimo, jų panaudojimo bei išsaugojimo tendencijos. *Medicina (Kaunas)*, Nr. 40 (8), p. 705–709.
5. Radušienė, J. (2005). Vaistažolių auginimo perspektyvų ekologiniuose ūkiuose ir mažiau palankiose ūkininkauti vietovėse tyrimai. Prieiga per internetą <http://www.zum.lt/min/failai/SANTRAUKU-LEIDINYS.pdf>. [žiūrėta 2010 06 04].
6. Ragažinskienės, O. (2005). Vaistinių, prieskonių augalų įvairovės tyrimo, jų išsaugojimo bei naudojimo tendencijos. Projektas: BPD2004-ESF-2.4.0-01-04/0157 „Naujausių gamtos mokslo žinių sklaidos mokytojams tinklas“. Prieiga per internetą http://gamta.vdu.lt/mokytojai/kursai/Vaistiniai_prieskoniniai_augalai.pdf. [žiūrėta 2010 06 01].
7. VšĮ Ekoagros. Prieiga per internetą <http://www.ekoagros.lt/>. [žiūrėta 2010 06 01].
8. Žalioji knyga. Lietuvos kaimo ateitis (2010). Vilnius: Lietuvos agrarinės ekonomikos institutas. Prieiga per internetą <http://www.zum.lt/documents/Mokslas-mokymas/ZK.pdf>. [žiūrėta 2010 05 20].

R. Balvočiūtė, S. Skunčikienė, J. Balvočiūtė

Herbal plants cultivation development in Lithuania: problems and issues

Summary

Vaistiniai augalai, kaip biologinės įvairovės dalis, domina įvairių sričių specialistus – botanikus, farmacininkus, stomatologus, maisto ir kosmetikos pramonės atstovus. Vaistinės žaliavos poreikis kasmet didėja, tačiau galimybės ją paruošti vis mažėja, nes nyksta vaistinių augalų natūralios augimvietės. Per pastaruosius 20 metų vaistažolių verslas labai išaugo visoje Europoje. Didžiausią vaistažolių ir iš jų pagamintų vaistinių preparatų rinkos dalį užima Vokietija, Prancūzija ir Italija. Pastaraisiais metais ypač pradėjo augti mažesnės rinkos – Ispanijos ir Lenkijos (Radaušienė, Janulis, 2004). Dėmesys vaistažolininkystei dar labiau sustiprėjo vis labiau populiarėjant ekologiniam žemės ūkiui, ekologiškų produktų gamybai ir vartojimui. Lietuvos kaip ir Europos Sąjungos bendroji žemės ūkio politika orientuojama į ekologinį ūkininkavimą, kuris duoda tiek aplinkosauginę, tiek socialinę ir ekonominę naudą.

Šiame straipsnyje analizuojamos vaistažolininkystės, kaip ekologinės žemės ūkio veiklos, plėtros aktualijos ir problemos Lietuvoje.

Atliktos analizės rezultatai parodė, kad vaistažolininkystė, daugelyje Europos šalių laikoma perspektyvia ir pelninga ūkinė veikla, šiuo metu Lietuvoje patiria nemažai sunkumų. Tai susiję su veiklos teisiniu reglamentavimu, valstybės ir ES paramos pritraukimu, mokslinių tyrimų, pagrindžiančių vaistinių augalų veiksmingumą, stoka bei nepakankama ūkių specializacija bei kooperacija. Dėl kainodaros netobulumo ir didelių gamybos sąnaudų vaistinė žaliava nėra konkurencinga tiek vidaus, tiek užsienio rinkose. Ūkiai, siekdami išlikti, yra priversti mažinti auginamų vaistažolių plotus, neprisideda prie biologinės įvairovės palaikymo ir skatinimo, riboja kaimo socialinių-ekonominių problemų sprendimą. Kryptinga valstybės parama vaistažolininkystės sektoriui galėtų paspartinti ekologiškų sertifikuotų vaistažolių ūkių plėtrą, taip išsaugant kultūrinį paveldą ir užtikrinant žemės ūkio veiklą įvairinimą.